

PRIETENUL

ONISIFOR GHIBU

Am prețuit întotdeauna mult *prietenia*, mai mult decât legăturile de sânge. Rudele le capeți și le suporti (dacă poți și vrei), dar prietenii îi alegi. Se apropie de tine atrași de afinități, se bucură cu tine în zile bune, sunt un sprijin în zile străbătute de dureri, te stimulează, dau un sens înalt vieții.

N-am avut mulți prieteni în lunga mea viață, pentru că aceasta s-a depănat într-o epocă de continue prefaceri, de tranziție de la viața rustică la cea care evolua înspre bunuri spirituale, intelectuale, materiale.

În tinerețea mea mi-a fost dat să fiu un fel de pionieră, într-un oraș străin să creez societatea românească, să transplantez acolo atmosfera creată de intelectualitatea sibiană, în care ai mei au avut o misiune atât de covârșitoare.

Atunci - în tren, între Sibiu și Timișoara - am cunoscut pe alt pionier, pe tânărul cărturar și cercetător Onisifor Ghibu.

Anii au trecut plini de strădanii, muncă și succese, plini de idealism și altruism, când fiecare se simțea numai o verigă în lanțul de aur ce lega pe român de român.

În plin război mondial, octombrie 1916, când dorobanțul care trecuse Carpații a trebuit să se retragă din fața puhoiului soldatului german, ne-am întâlnit într-un vagon pus la dispoziția familiilor Cosma și Ghibu, care erau nevoite să se retragă în Moldova împreună cu armata română, doar luptători fusesem și eram și noi. Acolo erau la un loc de la octogenarul patriarh al nostru (Partenie Cosma - *n.n.*), până la gingașele odrasle Ghibu.

În adevăr, tânărul cărturar mărginean parcusese în câțiva ani un drum ascendent neobișnuit, dar deplin meritat.

Într-o epocă în care tinerii dornici de învățură și progres erau obișnuiți să fie încurajați, ajutați și sălțați să le vie totul de-a gata de la binevoitorii protectori ai tineretului ardelean și ei să contribuie numai cu studiu conștiincios, Onisifor Ghibu nu a cerut nimic. Singur, tăcut, conștient, a urcat treaptă cu treaptă, și nu datorează recunoștință, afara bunilor săi părinți, decât Creatorului său, care l-a înzestrat cu minte, suflet, caracter, putere de muncă, strădania nestăvilă spre progres și desăvârșire. Când alții *cereau*, el *oferea*. Așa îl cunoscută și Mama în 1905, când aranja expoziția etnografică în noul palat al „Astrei” și într-o zi are surpriza că un tânăr blond cu ochi albaștri, plini de inteligență și bunătate, vine să-i ofere obiecte minunate din

Săliștea celebră, care au îmbogățit și înfrumusețat expoziția înaintașilor deschizători de drumuri și orizonturi noi, stând solid și credincioși în solul străbun al neamului românesc.

De atunci, O. Ghibu urcase multe trepte cu vrednicie extraordinară, putea privi în plină tinerețe la un trecut bogat în gânduri mari împlinite, găsisse sufletul care trebuia să întregască dualitatea creatoare și continuatoare.

Acum iată-ne pe toți în drum spre pribegie, cu aripile lovite dar nu înfrânte. Nu mergeam în spre un popas scurt. În urma noastră visul unei Români a tuturor Românilor se cufundase în negură, dar nimeni nu credea că se spulberase. Drumuri noi trebuiau căutate și Onisifor Ghibu nu a zăbovit. Mereu străduindu-se să fie de folos Neamului, mereu călăzuit de idealul Unirii *tuturor Românilor* îl găsim în curând poposind între „Moldovenii” din Basarabia, trezindu-i la viață românească, la aspirații naționale. Când altă lume căuta să ajungă cu ori-ce preț în iubitul Paris, ținta fiecărui Român ce se considera civilizată, O. Gh. și ai săi înfruntau lipsuri și primejdii. Cred că acei ani trăiți pe pământul sfânt al Moldovei schingiuite, cu misiunea ce și-a luat-o de a readuce pe fiii înstrăinați la conștiința unității neamului, de a dori și lupta pentru Patria-Mumă, sunt dintre amintirile cele mai scumpe ale sufletului său mare.

Dreptate s-a făcut atunci, Providența ne-a făcut darul **României Mari**, mai mare, mai complectă, decât îndrăznisem să visăm vreodată. O privire pe hartă ne arată conture de o perfecțiune rară.

M-am întors acasă din locuri îndepărtate. Aveam acum și noi, Ardeleni, *o patrie*. O patrie mult dorită și mult iubită și pe care cei chemați trebuiau să o desăvârșească în spirit românesc.

O misiune mare îl aștepta și a fost încredințată lui Onisifor Ghibu. În sfârșit, iată-l semănând pe ogorul românesc cultura acumulată de el, din locul cel mai ales ce i-l putea oferi patria recunoscătoare: *catedra universitară din Clujul dușman de odinioară, devenit focar de cultură românească*.

Cărturarul și luptătorul nu a pretins vre-un portofoliu ministerial efemer, s-a așezat conștiincios și înțelept la masa de unde se hrăneau cei doritori de *cultură*. Era acum la țintă.

Dar viața nu se compune numai din vremuri bune, și cu deosebire României i-a fost hărăzit să înfrunte cu bărbăție multă năpastă. Țara bogată în care a așezat-o Creatorul e râvnită de toate semințiile învecinate și vitejia va trebui să strălucească totdeauna pe frunte fiilor săi.

Lucia COSMA

ONISIFOR GHIBU

(1883-1972)

La împlinirea a 120 de ani de la naștere, readucem în memoria celor de astăzi pe Onisifor Ghibu, una din marile personalități ale culturii naționale și universale: savant enciclopedist-patriot, cărturar, pedagog ilustru și organizator de școală, militant de seamă pentru unirea politică a românilor și pentru păstrarea integrității teritoriale a statului național unitar român, istoric, publicist, memorialist.

Din bogata sa memorialistică reținem câteva date biografice: s-a născut la Săliște, satul despre care va spune: "El mi-a pus baza întregii mele vieți" (la 31 mai 1883) și a închis ochii pentru totdeauna, „după o viață eroică“ (Ioan Alexandru), la 31 octombrie 1972, la Sibiu, unde este și înmormântat. După școala primară (1890-1894) din comuna natală ("care era cea mai mare și cea mai bună școală românească din toată Transilvania și Ungaria acelor vremuri", apreciere ce-i aparține), urmează la liceul maghiar din Sibiu (1894-1900) și continuă la liceul românesc din Brașov (1900-1902), condus pe atunci de Virgil Onițiu, unde va susține și bacalaureatul.

Studiază apoi teologia la Seminarul „Andreian“ din Sibiu (1902-1905), atras și de faima întemeietorului său, marele ierarh Andrei Șaguna, idolul său. Încă din această perioadă își va descoperi vocația sa de publicist, debutând la „Telegraful Român“ (1903) și continuând colaborarea (dar și la alte publicații: „Foaia Poporului“, „Luceafărul“, „Tribuna“, „Românul“ ș.a.) cu articole cu conținut polemic și militant, pe linia ideilor iluminiștilor transilvăneni și în special al marelui său înaintaș și

dascăl Gheorghe Lazăr, preocupare care va rămâne constantă pe tot parcursul vieții, indiferent de locul și postura în care s-a aflat și care îl va defini ca pe unul dintre cei mai valoroși publiciști ai vremii. Tot atunci se va ocupa și de „Îndrumătorul bisericesc“ al lui Șaguna și îi apare și prima sa lucrare „Limba nouălor cărți bisericești“ (1905).

Urmează în continuare cursuri de istorie, filozofie și literatură română la Universitatea din București (1905-1906), avându-i ca profesori pe Nicolae Iorga (care îi recenzase favorabil prima carte), Titu Maiorescu, Dimitrie Onciul, Ion Bogdan, Ion Bianu ș.a., perioadă în care va cunoaște o serie de mari personalități, grupate în jurul publicației „Semănătorul“.

Continuă cursuri de filozofie și filologie la Universitatea din Budapesta (1906-1907), fiind și redactor la „Lupta“, officiosul Partidului Național Român, în paginile căruia va publica o gamă variată de probleme de interes major pentru românii transilvăneni.

Cu o bursă (obținută prin Iorga) pleacă la studii de specializare în pedagogie, filozofie, filologie romanică și istorie universală la Strasbourg (1907-1908), avându-l ca profesor pe filozoful și pedagogul Theobald Ziegler și la Jena („metropola mondială a pedagogiei“, după propria-i afirmație), 1908-1909, avându-i pe celebrii profesori: pedagogul Wilhelm Rein, filozoful Rudolf Eucken, laureat al Premiului Nobel ș.a. Aici va susține doctoratul cu binecunoscuta lucrare despre „Utracvismul modern. O cercetare în

TRANSILVANIA

lumina pedagogiei și a politicii școlare cu deosebită considerare la Ungaria“, inspirată din comparația între situația școlilor din Transilvania din acea vreme și a celor din alte regiuni europene (locuite de francezi, danezi, polonezi etc.), pe care a studiat-o pe teren, cu ocazia multor călătorii. O. Ghibu demonstra că „Utracvismul modern“ (denumire dată de el) urmărește deznaționalizarea forțată a populațiilor de altă limbă decât cea a statului, căci era practicat în școala primară (nu în liceu, ca înainte), dăunând astfel asimilării de către copii a limbii și culturii materne. Comunitățile nemaghiare urmau să devină cu două limbi. Acest tip de utracvism era „nelegitim, nedemocratic și contraindicat“, susținea O. Ghibu, referindu-se la cel practicat forțat în Transilvania, mai ales după celebra, prin reacționarismul ei, lege Appony (1907)“, în urma căreia s-au desființat peste 500 de școli românești în doar trei ani. Lucrarea lui O. Ghibu s-a dovedit a avea o valoare științifică dar și una politică de excepție.

Reîntors acasă tocmai când situația școlilor de aici era mai grav periclitată de efectele amintitei legi, O. Ghibu devine, prin concurs, inspector al școlilor românești aflate sub jurisdicția Arhidiecezei ortodoxe a Transilvaniei (învățământul fiind confesional) între 1910 -1914 dar, o vreme, și profesor de pedagogie la seminarul unde fusese student. „Militant și luptător de vocație și structură“ (Mircea Zăciu), se angajează în lupta hotărâtă pentru a salva școala românească de la maghiarizare și apărarea caracterului național al legii dar și prin întărirea capacității instructiv-educative a școlilor (plan de învățământ, îndreptar metodic etc.) pentru a le face capabile să-și îndeplinească rolul de educație națională. O contribuție importantă a adus-o și organizarea temeinică a activității extrașcolare a învățătorilor, inițiată de Șaguna, pentru a întări legătura cu oamenii. Procesele de deznaționalizare și maghiarizare, declanșate după 1867, se intensificaseră după 1907, populația școlară românească majoritară fiind lipsită de dreptul elementar de a învăța în limba maternă (ca și celelalte populații, altele decât cea maghiară) și ca urmare se crease o atmosferă de demobilizare și deznădejde în rândurile acestora. O. Ghibu a continuat campania de presă începută prin articolele din „Lupta“, „Tribuna“ (Arad), „Telegraful Român“, reușind să strângă în lupta pentru școală, care devenise principala problemă a românilor transilvăneni, întreaga presă culturală românească. Figură reprezentativă a acestui front, prin activitatea sa rodnică „a adus un suflu nou în întregul învățământ primar dar și în întreaga activitate politică a românilor“, imprimând un caracter militant (cum însuși l-a definit) activității pedagogice.

S-a dăruit cu aceeași abnegație cauzei școlii

românești și în cadrul ASTREI (pentru ale cărei idealuri a luptat), ca secretar al secției școlare (începând cu 1912) și președinte al acesteia (din 1922) dar și în Basarabia (1917-1918), unde s-a aflat în timpul primului război mondial și după (1925-1927), unde și-a concentrat energia organizând cursuri pentru pregătirea învățătorilor, care să predea copiilor basarabeni în limba română, redactând manuale didactice, elaborând planuri de învățământ și îndrumări metodice și întemeind revista didactică „Școala moldovenească“, cu litere latine, aduse cu o tipografie de la Iași și unde se vor tipări și primele ziare românești. Tot de numele său (alături de alte personalități ale timpului, în mod special Octavian Goga) se leagă și extinderea ASTREI în Basarabia (1925), ajungând comisar general al acesteia (1926-1927), misiune căreia i s-a dedicat total.

După Marea Adunare Națională de la Alba Iulia și constituirea Consiliului Dirigent al Transilvaniei de la Sibiu, va ocupa funcția de secretar al Resortului Instrucțiunii și director al învățământului superior din cadrul acestuia (1919-1920). S-a îngrijit, în colaborare cu Valeriu Braniște, de organizarea învățământului de toate gradele, așa încât încă din primul an au fost înființate peste 1.000 de școli primare dar și școli „civile“, profesionale, comerciale, licee. În mod deosebit s-a preocupat de înființarea, organizarea și consolidarea Universității Daciei Superioare din Cluj (noiembrie 1919), pentru care s-a zbatut cu toată energia, împreună cu Sextil Pușcariu și alți reprezentanți de frunte ai intelectualității românești și care, datorită clarviziunii și capacității organizatorice și pedagogice a celor implicați, a ajuns să fie, încă din primul său an de activitate, de nivel european. Între 1919-1945 a fost profesor de pedagogie și istoria pedagogiei și decan al Facultății de Litere (1929) de la această universitate.

Pedagog patriot, O. Ghibu considera că în condițiile noi create se impunea întemeierea unei pedagogii românești, naționale și nu una generală, abstractă, „pentru a reface, cultiva și păstra calitățile specifice ale poporului nostru, pe fondul culturii general – umane“, deci prin „elaborarea unui sistem de educație clădit pe cunoașterea vieții și necesităților poporului român“. Dacă până la 1918 O. Ghibu nu a folosit conceptul de pedagogie românească, deși caracterul național era evident în toate lucrările pedagogice de până atunci, în prelegerea de la deschiderea cursului său (“Prolegomena la o pedagogie românească”) din toamna 1921, arată că „această pedagogie românească se fundamentează pe istoria națională și pe comoara de idei și simțiri a țărânimii“ și „reprezintă baza teoretică atât a educației individualităților, care constituie națiunea dar și al

educației națiunii române în ansamblu“. Totodată propunea și o pedagogie socială, convins fiind că prin educație se ajunge și la realizarea idealurilor sociale, pe lângă cele naționale și culturale. În perioada interbelică, prin numeroase articole, cerea politicianilor conștientizarea importanței școlii și transformarea ei într-un organism uriaș, care să pună în mișcare întreaga societate românească (Traian Vedinaș). O. Ghibu nu fost un pedagog care să se limiteze la a ține cursuri și conferințe și a scrie ci a lansat și susținut proiecte („Institutul de pedagogie și educație a națiunii“, „Extensiunea Universitară“, „Seminarul pedagogic universitar“ de la Sibiu, 1941 ș.a.), angajându-se să le realizeze cu mijloace adecvate. Altele (ex. „Constituanta filozofică-pedagogică“, „Colegiul Latin“, „Muzeul educației românești“) nu s-au realizat sau nu au rezistat din cauza neînțelegerii sau subaprecierii unor contemporani.

În numeroasele studii asupra operei și personalității, numele lui O. Ghibu este asociat cel mai adesea cu pedagogia: „marele pedagog al neamului“ (Ioan Alexandru); „mare pedagog și educator național“ (Ion Bulei); „un dascăl pentru eternitate“ (Eugen Tănase); „eminent pedagog“ (I.M. Ștefan); „educator al vremii și al națiunii sale“ (George Văideanu); „strălucit pedagog“ (Anghel Manolache) ș.a. Și pentru această latură a gândirii, activității și operei sale a fost sărbătorit, la centenarul nașterii sale (1983), în cadrul evenimentelor culturale recomandate de UNESCO.

În egală măsură, O. Ghibu a fost și un om politic, patriot, militant fervent pentru înfăptuirea statului național unitar român dar și pentru unitatea spirituală a neamului. În politică a intrat, după propria-i mărturisire, când membrii Partidului Național Român din Transilvania au renunțat la „pasivism“ (1904). Până în 1914 obiectivul major al luptei sale neobosite a fost apărarea drepturilor românilor subjugăți de regimul austro-ungar și a ființei sale naționale. Îl regăsim implicat și în acțiunile pentru apărarea limbii românești, organizate de N. Iorga la București (martie 1906). Din noiembrie 1914 este nevoit să se refugieze, după multe peripeții, la București, ca și alți patrioți transilvăneni (Octavian Goga, Vasile Lucaci, Gh. Pop, Octavian Tăslăoanu ș.a.) întrucât se declanșase prima conflagrație mondială și refuza înrolarea în armata austro-ungară într-un război care nu era al lui și nici al neamului său. Pentru acest act, considerat de trădare, este condamnat de către Curtea Marțială din Cluj (1916), la moarte, în contumacie, într-un proces împreună cu Goga, Tăslăoanu și alți patrioți. La

București va deveni animatorul revistei „Tribuna“ (continuatoarea „Tribunei“ din Arad și a „Tribunei“ lui Ioan Slavici și a lui George Coșbuc de la Sibiu), pe care o fondase cu G. Pop și C. Bucșan și care va deveni unul din organele de presă cele mai active în acțiunea de angajare a Vechiului Regat în războiul pentru întregirea neamului. Anii 1916-1918 au fost printre cei mai prolifici în activitatea sa publicistică, prin colaborarea la „Epoca“, „Neamul românesc“, „Adevărul“, „Flacăra“, dar și la „Gazeta ostașilor“, înființată de Marele Cartier General imediat după intrarea noastră în război, alături de N. Iorga, O. Goga, G. Coșbuc, M. Sadoveanu, I. Agârbiceanu și alți scriitori de seamă. Tot în această perioadă a publicat patru lucrări, pe teme ale învățământului românesc. În acest context primește din partea lui I. G. Duca, ministrul instrucțiunii, (1915) sarcina de a strânge material pentru viitoarea legislație școlară a României întregite. O. Ghibu este printre cei mai activi membri ai „Ligii pentru unitatea politică a românilor“ („Liga culturală“ a lui N. Iorga). Mersul nefavorabil al războiului îl obligă să se refugieze, ca și alții, în Moldova, de unde va trece în Basarabia (martie 1917), aflată în frământările provocate de revoluția rusă. Aici, la Chișinău, s-au strâns și mulți ardeleni (I. Matei, Ax. Banciu, N. Colan, S. Bornemisa, A. Oțetea, N. Oancea, Al. Lapedatu, I. Mețianu, M. Popovici, Gh. Codrea) cu care O. Ghibu s-a constituit în „Comitetul românilor refugiați din Austro-Ungaria“. Împreună cu patrioții basarabeni (Pantelimon Halippa, Buzdugan, Gore, Cazacliu, St. Ciobanu, I. Nistor, Murafa, Gurie, Vasile Stroescu ș.a.) întemeiază „Societatea Culturală Moldovenească“ și apoi „Partidul Național Moldovenească“, a cărui politică unionistă (autonomistă, inițial) va duce la unirea acestei provincii cu Patria-

Mamă (27 martie 1918). Aici, O. Ghibu va scoate săptămânalul „Ardealul“ (1.X.1917), care va deveni cotidianul „România Nouă - Organ de propagandă pentru unirea tuturor românilor“ (24.I.1918).

În primăvara 1919, după marele moment istoric de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 și primirea însărcinărilor amintite anterior, vocația sa politică, deși nu l-a atras spre funcții oficiale în perioada interbelică (și de aici și nerealizarea unora dintre proiectele sale), totuși nu l-a lăsat în afara sferei politicului, continuând preocupările de ordin politic și cultural. A desfășurat o intensă campanie de demascare a caracterului revizionist și iredentist al unor organizații maghiare din Transilvania, care sub masca unor activități religioase acționau pentru subminarea statului național unitar român. În acest context s-a afirmat printre cei mai activi conducători ai „Ligii Antirevizioniste Române“ (a fost vicepreședinte pentru Transilvania), publicând numeroase lucrări printre care: „Catholicismul ungiuresc din Transilvania și politica religioasă a statului român“ (1924); „Acțiunea catholicismului ungiuresc și a Sfântului Scaun în România întregită“ (1934); „Nulitatea concordatului dintre România și Sfântul Scaun“ (1935); „Politica religioasă și minoritară a României“ (1940) ș. a. A militat și pentru unificarea celor două confesiuni românești din Transilvania (exemplu concret: actul încheiat la Alba Iulia, la 27 februarie 1939, între ierarhii celor două biserici dar care, din cauza împrejurărilor, nu a dus la realizarea obiectivului propus). Activitatea sa antirevizionistă i-a atras dușmănia cercurilor revizioniste din țară și din străinătate și a apărătorilor acestora, care l-au calificat naționalist, chiar șovin. În realitate, O. Ghibu a fost una dintre cele mai progresiste personalități ale epocii sale în ceea ce privește rezolvarea justă a problemei naționale. Studii documentate recente dovedesc orizontul larg democratic al concepției sale în problema minorităților și activitatea consecventă pentru promovarea principiilor înscrise în Hotărârea de la Alba Iulia.

O. Ghibu a elaborat și o serie de lucrări cu caracter istoric, căci, după cum afirma, baza pedagogiei sale a fost istoria dar nu a neglijat nici istoria culturii poporului. Menționăm, cu titlu de exemplu, valoroasa sa cercetare pentru stabilirea profilului adevărat al lui Gheorghe Lazăr, prezentat nu numai ca ctitor de școală românească și apostol al ridicării naționale prin școală ci și ca revoluționar pentru realizarea idealurilor naționale și sociale, „predestinat să provoace marea cotitură istorică de la 1821, împreună cu Tudor Vladimirescu trezind la conștiința națională întreg

poporul român și deschizându-i noi orizonturi de viață și de afirmare“. Ca secretar al lui Tudor, Gheorghe Lazăr a elaborat programul ideologic al revoluției. De asemenea, O. Ghibu a interpretat, cu argumente, pentru prima oară, că drapelul lui Tudor trebuie considerat drept prima cristalizare a tricolorului românesc la început de epocă modernă (G. D. Iscru). Totodată, memoriile sale sunt mai aproape de istorie decât de literatura memorialistică, în ele reușind să fixeze momentele istorice contemporane lui.

Printre articolele sale, descoperim pagini de literatură, încă de pe vremea când era „cronicar“ la „Telegraful Român“, căci a abordat domenii variate precum: arta (pictura, muzica), poezia, filologia, folclorul etc. având contribuții valoroase la istoria literaturii române. El este cel care a descoperit, comentat și lansat în circuitul de valori artistice pe genialul artist-țăran Picu Pătruț din Săliște și inegalabila sa operă poetică, plastică, dramatică și muzicală, devenind primul exeget al acestuia („Telegraful Român“, nr. 80-85 din 1905). De altfel, ca scriitor încă de la 5 martie 1911, îl găsim participant la prima șezătoare literară din Transilvania alături de Liviu Rebreanu, Emil Gârleanu, Caton Teodorian, Victor Eftimiu, Corneliu Moldovan și actrița Maria Filotti, invitată pentru recitări.

Memoriile sale, care acoperă o epocă, remarcabile prin talentul evocării și al portretisticii, îl situează printre cei mai de seamă memorialiști români. Menționăm dintre volumele sale: „Portrete pedagogice“ (1927); „Amintiri despre oameni pe care i-am cunoscut“ (1974); „Pe baricadele vieții. Anii mei de învățătură“ (1981); „Oameni între oameni“ (1990); „Ziar de lagăr, Caracal, 1945“ (1991). Sunt prezentate multe din cele peste 167 figuri ale spiritualității noastre despre care a intenționat să scrie. O. Ghibu a fost participant la toate evenimentele importante din prima jumătate a secolului XX și a cunoscut, a fost prieten, a colaborat, a întreținut legături sau a corespondat, pe lângă toate personalitățile românești și străine menționate în această evocare și cu: Lucian Blaga, Alexandru Vlahuță, I. L. Caragiale, Panait Cerna, Barbu Delavrancea, Ilarie Chendi, Gheorghe Dima, George Enescu, Vasile Pârvan, Zaharia Bârsan, Aurel Vlaicu, Horia Petra-Petrescu, Nicolae Titulescu, Nicolae Filipescu dar și Benedetto Croce, Giovanni Gentile, E. de Martonne și foarte mulți alții.

Opera masivă a acestui neobosit cărturar cuprinde peste 100 de lucrări apărute în volum și aproximativ 1.500 studii și articole publicate în peste 150 reviste din țară și străinătate, tratând probleme de: pedagogie,

educație, învățământ (370), filozofie și cultură (180), istorie (140), biserică și religie (70), politică (220), politică religioasă și minoritară (80), teme sociale, economice, financiare (140), artă (25), dări de seamă, recenzii, comemorări, necroloage, diverse (150), după cum rezultă din inventarul fiului său Octavian Ghibu (1983). O bibliografie a celor publicate până în 1940 au realizat Ioachim Crăciun, Ioan Moga și Iosif Naghiu (1941). Printre lucrările mai importante, în afara celor amintite în text, evidențiem: „O călătorie prin Alsacia și Lorena. Țara și școlile ei“ (1909), „Cercetări privitoare la situația învățământului nostru primar și la educația populară“ (1911), „Despre educație“ (1914), „Școala românească din Transilvania și Ungaria“ (1915), „Din istoria literaturii didactice românești“ (1916), „Universitatea Daciei Superioare“ (1929), „Dictatură și anarhie“ (1944). Pe de altă parte un număr de 11 publicații periodice și 9 societăți cultural-științifice îl revendicau pe O. Ghibu ca fondator (Romeo Dăscălescu).

Pentru meritele sale în legătură cu Marea Unire din 1918 și pentru organizarea învățământului românesc din Transilvania după acest epocal eveniment, a fost decorat cu „Bărbăție și Credință“, „Coroana României“ în grad de mare ofițer, „Steaua României“ în grad de ofițer și „Ordinul Ferdinand“ în grad de comandor.

La propunerea lui N. Iorga a fost ales membru corespondent al Academiei Române (iunie 1919) de unde a fost scos de către autoritățile comuniste și apoi reprimat post-mortem (iunie 1990).

Dușmanii săi, denaturând poziția sa antirevizionistă, activitatea sa patriotică dar nu naționalistă și în principal acțiunea sa decisivă legată de unirea Basarabiei la România, precum și poziția sa critică neînduplecată, au reușit să-l elimine complet din viața cultural-științifică a țării, suprimându-i și postul de profesor la Universitatea din Cluj (1945). A fost internat în lagărul de la Caracal (1945) iar între decembrie 1956 și ianuarie 1958 a fost lipsit de libertate, fiind condamnat, pentru mai mulți ani, dar grațiat.

Modestele rânduri, în care am evocat, la aniversarea sa, pe acest mare om de cultură, se doresc un binemeritat și pios omagiu.

**Ioan STĂNIȘOR – Timișoara
Mircea ȚAȚA - Sibiu**

Bibliografie:

1. Șt. Costea, *Onisifor Ghibu*, Concept ASSP, III, 1983 (arhiva Octavian Ghibu)
2. Nadia Nicolescu, Prefață la volumul „Pe baricadele vieții“, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1981
3. Traian Vedinaș, *Onisifor Ghibu, educator și memorialist*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
4. Ioan Solovan, *Transilvania în istoria și conștiința românească*, în „Tribuna“ nr. 15 (1529), Cluj-Napoca, 10 aprilie 1986.

P.S. Cu ocazia acestei aniversări și în memoria ilustrului fiu al Săliștei, autorii articolului au întreprins următoarele:

1. Fixarea unei plăci comemorative pe casa natală a profesorului O. Ghibu, din partea familiei, cu sprijinul Primăriei Săliște. Placa va fi dezvelită în luna august cu prilejul „Zilelor culturii săliștene“.
2. Donația a 120 cărți către Liceul „Dr. Ioan Lupas“ din Săliște, care în acest an sărbătorește centenarul sfințirii școlii noi.
3. Donația unui lot de materiale documentare Liceului „Onisifor Ghibu“ din Sibiu, privind activitatea celui căruia îi poartă numele.
4. Realizarea unui plic omagial și a unei ștampile poștale comemorative.

